Openingswoord

Dit is een ongebruikelijke zitting. Ook voor het Openbaar Ministerie. Want op deze zitting gaan wij uw rechtbank vragen om zaken die wij zelf hebben aangebracht, alsnog te beëindigen. Dat is ongebruikelijk en in verschillende gevallen ook pijnlijk. Voor al deze zaken geldt dat de politie, het Openbaar Ministerie en de rechtbank hier eerder veel werk in hebben gestoken. Dat deze zitting vragen oproept, is dus begrijpelijk. Daarom wil ik kort toelichten waarom het Openbaar Ministerie tot de beslissing is gekomen om in deze zaken zijn eigen niet-ontvankelijkheid te vorderen.

Voor alle zaken geldt dat zij minimaal vier jaar oud zijn. Er zitten ook zaken tussen van zeven, acht of meer dan tien jaar oud. Het zijn zaken die al eerder op zitting zijn besproken, maar niet inhoudelijk zijn afgedaan. Lange tijd – te lang – hebben deze zaken stil gelegen, in afwachting van een nieuwe zitting. Die nieuwe zitting kwam er echter niet, omdat andere zaken voorrang kregen: zaken met slachtoffers, zaken van minderjarigen, zaken met gedetineerde verdachten. Ze kwamen achteraan in de rij en bleven daar ook.

Voor de zaken die achteraan in de rij bleven, geldt dat met het verstrijken van de tijd het belang van vervolging afnam. Rechtszekerheid en goede procesorde brengen mee dat die zaken wel moeten worden afgedaan. En dat is wat wij hier vandaag in alle openbaarheid doen. Maar dan wel op zo'n manier, dat hun afdoening niet in de weg staat van die van andere, urgentere zaken. Dus geen langdurige behandeling, maar een snelle beëindiging. Daarmee wordt ruimte behouden voor die andere, urgentere zaken.

Bij de selectie van de zaken van vandaag, is een afweging gemaakt op basis van de inhoud van de zaak. Dat een zaak achteraan in de rij is blijven staan, is op zichzelf geen reden geweest om beëindiging te vragen. Relevante factoren waren: dat er geen slachtoffers zijn, dat er al schadeherstel heeft plaatsgevonden, dat een andere reactie op het misdrijf is gevolgd, dat de verdachte sindsdien niet meer in aanraking is gekomen met justitie of dat er onvoldoende zicht is op de uitvoering van een rechterlijke beslissing, bijvoorbeeld omdat een verdachte onvindbaar is en het land lijkt te hebben verlaten of omdat er geen conservatoir beslag is gelegd waaruit een ontneming kan worden verhaald. Verder is gekeken naar de aard van de feiten: zo wordt er bijvoorbeeld niet getornd aan de vervolging van ernstige geweldsmisdrijven en zedendelicten.

In een aantal zaken is al een strafrechtelijke reactie gevolgd. Het gaat dan bijvoorbeeld om ontnemingsvorderingen, waarbij de onderliggende strafzaak al is afgedaan en forse straffen zijn opgelegd. Er zitten zaken tussen die, als u alleen naar de dagvaarding of ontnemingsvordering zou kijken, van groot gewicht lijken, maar die - voor wie het dossier kent - aan belang hebben verloren. Zo is er een strafzaak, waarin het Openbaar Ministerie inmiddels tot een financiële overeenkomst is gekomen met de verdachte, waardoor er geen grond meer is om de vervolging voort te zetten. In een andere zaak heeft de rechter inmiddels in hoger beroep beslist dat de criminele opbrengst aan de slachtoffers moet worden uitgekeerd, waardoor er geen belang meer is om de ontnemingsvordering door te zetten. Een andere ontnemingszaak ziet volgens de vordering op miljoenen euro's, maar in de tussentijd zijn dezelfde criminele opbrengsten al afgepakt door middel van verbeurdverklaring van een reeks panden, contante geldbedragen en banktegoeden. In die zaken heeft het recht dus al zijn beloop gehad en hoeft de zaak alleen nog formeel te worden afgesloten. In weer een andere zaak zijn jonge verdachten meer dan zes jaar geleden opgepakt voor phishing. Na hun vrijlating zijn zij onder reclasseringstoezicht gesteld en hebben ze hun leven weer op de rit gekregen. In de afgelopen zes jaar hebben deze jongens stabiliteit gevonden en geen strafbare feiten meer gepleegd. In zulke gevallen moet het belang om deze verouderde zaken door

te zetten, afgewogen worden tegen het belang om nieuwere, urgentere zaken wel voortvarend te vervolgen.

In andere zaken is een belangrijke overweging geweest dat er geen directe slachtoffers zijn. In die zaken gaat het bijvoorbeeld om het dealen van drugs of telen van hennep. In die paar zaken waarin zich wel slachtoffers hebben gevoegd, hebben wij contact met hen opgenomen en uitgelegd dat wij de zaken niet meer inhoudelijk behandelen. In een andere zaak was sprake van onderling geweld, maar heeft geen van de betrokkenen aangifte willen doen. We hebben ons ervan vergewist dat bij alle zaken die vandaag op de rol staan de slachtoffers niet op vergoeding van hun schade in dit strafproces rekenen en geen gebruik willen maken van hun spreekrecht.

Het opgeven van het recht om te vervolgen is een beslissing die het Openbaar Ministerie niet lichtvaardig neemt. De maatschappij moet erop kunnen vertrouwen dat het recht zijn beloop heeft en dat misdaad niet mag lonen. Het maken van keuzes is dagelijkse kost voor de politie en het Openbaar Ministerie en dat zal het in de toekomst ook blijven. Niet alle strafbare feiten kunnen worden onderzocht en vervolgd. Dát er keuzes gemaakt moeten worden, is dus onvermijdelijk. Bij het maken van die keuzes mag van het Openbaar Ministerie worden verwacht dat een zorgvuldige afweging wordt gemaakt tussen alle betrokken belangen. Zowel de belangen van slachtoffers - die recht hebben op genoegdoening, de belangen van verdachten - die recht hebben op een berechting binnen aanvaardbare termijn - als het belang van de samenleving dat ermee gediend is dat zaken zo voortvarend mogelijk worden afgedaan.

Daarom vraagt het Openbaar Ministerie in deze gevallen om de beëindiging van de zaak wegens gebrek aan belang. Op die manier komt er een definitief einde aan deze zaken, zonder dat hiervoor schaarse zittingstijd wordt gebruikt die juist nodig is voor al die andere zaken. Daarmee komt een formeel einde aan zaken die eigenlijk al uit ieders zicht waren verdwenen.

Volgens de wet kunnen zaken die al eerder op zitting zijn geweest alleen worden beëindigd door het Openbaar Ministerie niet ontvankelijk te verklaren. Op deze zitting zullen wij dus telkens feitelijk vragen om de beëindiging van de zaak, maar doen wij dat formeel door onze eigen niet-ontvankelijkheid te vorderen. Uiteindelijk is het aan de rechtbank om te beoordelen of hiervoor voldoende grond bestaat of niet.